

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Prijatie novej právnej úpravy v oblasti označení pôvodu a zemepisných označení je potrebným krokom pre náležitú implementáciu, resp. konkretizáciu opatrení a prijatie požadovaných opatrení na zabezpečenie riadneho vykonávania obsahu nariadení EÚ upravujúcich oblasť označení pôvodu a zemepisných označení. Konkrétne ide o:

- *nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2411 z 18. októbra 2023 o ochrane zemepisných označení remeselných a priemyselných výrobkov a o zmene nariadení (EÚ) 2017/1001 a (EÚ) 2019/1753 (Ú. v. EÚ L 2023/2411, 27.10.2023)*
- *nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1143 z 11. apríla 2024 o zemepisných označeniach vína, liehovín a poľnohospodárskych výrobkov, ako aj o zaručených tradičných špecialitách a nepovinných výrazoch kvality pre poľnohospodárske výrobky, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1308/2013, (EÚ) 2019/787 a (EÚ) 2019/1753 a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1151/2012 (Ú. v. EÚ L, 2024/1143, 23.4.2024) v platnom znení*
- *nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1753 z 23. októbra 2019 o činnosti Únie po jej pristúpení k Ženevskému aktu Lisabonskej dohody o označeniach pôvodu a zemepisných označeniach (Ú. v. EÚ L 271, 34.10.2019) v platnom znení*

Označenie pôvodu a zemepisné označenie patria medzi práva priemyselného vlastníctva na označenie a sú významným nástrojom na podporu, rozvoj a ochranu výnimočných regionálnych výrobkov, ktorých špecifické vlastnosti, kvalita alebo povest' sú dané zemepisným prostredím s jeho charakteristickými prírodnými a ľudskými faktormi. Označenia pôvodu sú kolektívnym nástrojom na podporu a rozvoj regionálnych produktov, pomáhajú udržať ich kvalitu a povest', čím prispievajú k propagácii a rozvoju regiónov.

Systém ochrany označení pôvodu a zemepisných označení bol v Európskej únii (ďalej len „EÚ“) dlhodobo charakterizovaný existenciou rôznych a rozdielnych spôsobov a úrovní právnej ochrany. Pri určitých druhoch výrobkov bola a je ochrana zabezpečená na úrovni EÚ prostredníctvom nariadení, tzn. prostredníctvom právnych aktov EÚ, ktoré majú všeobecnú platnosť, sú záväzné vo svojej celistvosti a sú priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch (čl. 288 ZFEÚ). Konkrétne ide o poľnohospodárske výrobky a potraviny, víno a liehoviny, ktoré sú súhrnne označované ako „poľnohospodárske výrobky“. V podmienkach Slovenskej republiky boli právne akty EÚ z oblasti poľnohospodárskych výrobkov doplnené implementačnými opatreniami v *zákone č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*.

Pre iné druhy výrobkov, ktoré sú súhrnne označované ako „nepoľnohospodárske výrobky“ doposiaľ neexistovala ochrana označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov na úrovni EÚ. Tieto boli v niektorých členských štátoch EÚ chránené na národnej úrovni prostredníctvom špecifických právnych noriem týkajúcich sa konkrétnych výrobkov, resp. prostredníctvom národných právnych predpisov súhrnne upravujúcich oblasť označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov. Druhá z uvedených možností platila aj pre Slovenskú republiku; ochrana na vnútroštátnej úrovni pre nepoľnohospodárske výrobky bola zabezpečená prostredníctvom *zákona č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov*

a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Avšak od roku 2011 bola v EÚ diskutovaná možnosť vzniku ochrany označení pôvodu a zemepisných označení na úrovni EÚ aj pre oblasť nepoľnohospodárskych výrobkov a táto bola v roku 2023 zavŕšená prijatím *nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2411 z 18. októbra 2023 o ochrane zemepisných označení remeselných a priemyselných výrobkov a o zmene nariadení (EÚ) 2017/1001 a (EÚ) 2019/1753 (Ú. v. EÚ L 2023/2411, 27.10.2023).*

Nariadenie (EÚ) 2023/2411 pokrýva práve kategóriu tzv. nepoľnohospodárskych výrobkov a od 1. decembra 2025 zavádza nový výlučný osobitný systém ochrany zemepisných označení pre remeselné a priemyselné výrobky. Vzniká celoúniijný mechanizmus na ochranu názvov priemyselných a remeselných výrobkov s výnimočnými vlastnosťami pripísateľnými zemepisnému prostrediu, konkrétne vzniká nový európsky právny titul na zabezpečenie jednotnej ochrany práva duševného vlastníctva platný na území celej EÚ (článok 118 ZFEÚ). Ochranu teda bude možné, rovnako ako v prípade poľnohospodárskych výrobkov, získať už len výlučne na úrovni EÚ. Proces získania ochrany bude, taktiež rovnako ako v prípade poľnohospodárskych výrobkov, pozostávať z dvoch fáz - z vnútroštátnej fázy pred kompetentnými orgánmi členských štátov (v prípade Slovenskej republiky je týmto orgánom Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky) a následnej fázy na úrovni EÚ, ktorá sa uskutoční pred Úradom Európskej únie pre duševné vlastníctvo (EUIPO). Vzhľadom na výlučný charakter ochrany na úrovni EÚ, od 1. decembra 2025 zanikne možnosť získať ochranu označení pôvodu a zemepisných označení pre nepoľnohospodárske výrobky na národnej úrovni, resp. ochrana na úrovni EÚ nepripúšťa paralelnú existenciu ochrany na národnej úrovni. Existujúce označenia pôvodu výrobkov / zemepisné označenia výrobkov chránené na národnej úrovni bude možné previesť do nového systému EÚ ochrany. Na národnej úrovni je v Slovenskej republike v súčasnosti chránených 12 zemepisných označení pre tzv. nepoľnohospodárske výrobky (Modranská majolika, Sol'nobanská čipka, Levický zlatý ónyx, Slovenský opál, Detvianska výšivka, Sekulská keramika, Kyjatické hračky, Trstenská keramika, Tkanina z Kostolian nad Hornádom/Hornádska tkanina, Senohradská výšivka, Liptovská paličkovaná čipka, Piešťanské bahno).

V roku 2024 bol revidovaný aj právny rámec EÚ ochrany zemepisných označení / označení pôvodu pre poľnohospodárske výrobky, a to s cieľom posilniť a zlepšiť existujúci systém zemepisných označení a reagovať na praxou identifikované problémy, ktoré sa týkajú či už výrobcov, spotrebiteľov alebo samotného regulačného rámca. Doterajší systém bol považovaný za zložitý, pravidlá a postupy týkajúce sa označení pôvodu / zemepisných označení poľnohospodárskych výrobkov boli upravené odlišne v štyroch nariadeniach pre jednotlivé oblasti poľnohospodárskych výrobkov (poľnohospodárske výrobky a potraviny; vína; liehoviny; aromatizované vínne výrobky). Nová spoločná úprava obsiahnutá v *nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1143 z 11. apríla 2024 o zemepisných označeniach vína, liehovín a poľnohospodárskych výrobkov, ako aj o zaručených tradičných špecialitách a nepovinných výrazoch kvality pre poľnohospodárske výrobky, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1308/2013, (EÚ) 2019/787 a (EÚ) 2019/1753 a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1151/2012 (Ú. v. EÚ L, 2024/1143, 23.4.2024)* v platnom znení zefektívnila, zjednodušila a harmonizovala postupy, keďže zaviedla jednotné spoločné pravidlá pre zemepisné označenia vín, liehovín a poľnohospodárskych výrobkov, a to so súčasným zachovaním ustanovení špecifických pre konkrétnu kategóriu výrobkov v jeho špecifickom nariadení [pre vína v *nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady*

(EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013); pre liehoviny v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/787 zo 17. apríla 2019 o definovaní, popise, prezentácii a označovaní liehovín, používaní názvov liehovín pri prezentácii a označovaní iných potravín, ochrane zemepisných označení liehovín, používaní etylalkoholu a destilátov poľnohospodárskeho pôvodu v alkoholických nápojoch a o zrušení nariadenia (ES) č. 110/2008 (Ú. v. EÚ L 130, 17.5.2019); pre poľnohospodárske výrobky priamo v nariadení (EÚ) 2024/1143 v platnom znení].

Vzhľadom na uvedené je potrebné zdôrazniť, že ochrana označení pôvodu a zemepisných označení na úrovni EÚ od 1. decembra 2025 bude pokrývať všetky druhy výrobkov a ochrana na národnej úrovni je neprípustná.

Predkladaný návrh zákona je tak v plnom súlade s rozsudkom Súdneho dvora EÚ vo veci C-389/15 týkajúceho sa výlučnej právomoci EÚ, pokiaľ ide o spoločnú obchodnú politiku a obchodné aspekty duševného vlastníctva. Súdny dvor EÚ v rozsudku vo veci C-389/15 uzatvoril, že ochrana označení pôvodu a zemepisných označení spadá do výlučnej právomoci EÚ, čo bolo následne potvrdené aj nariadením (EÚ) 2019/1753 v platnom znení. S ohľadom na výlučnú právomoc EÚ v danej oblasti a jej plné pokrytie ochranou EÚ v priamo použiteľných právnych nástrojoch EÚ je potrebné zrušiť právnu úpravu doposiaľ upravujúcu vnútroštátny zápis označení pôvodu a zemepisného označení obsiahnutú v zákone č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a prijať potrebné implementačné opatrenia na zabezpečenie riadneho vykonávania nariadenia (EÚ) 2023/2411 a nariadenia (EÚ) 2024/1143 v platnom znení.¹

---

¹ Mimo predkladaný návrh je potrebné vyriešiť otázku implementácie hlavy IV Kontroly a presadzovanie nariadenia (EÚ) 2023/2411.

Pridaná hodnota označení pôvodu / zemepisných označení spočíva v dôvere spotrebiteľov. Táto dôvera môže byť opodstatnená len vtedy, ak zápis označenia pôvodu / zemepisného označenia do registra sprevádzajú účinné a efektívne mechanizmy overovania a kontroly.

Kontroly, resp. kompetencie kontrolných orgánov v prípade poľnohospodárskych výrobkov sa nemenia a zostáva zachovaná doterajšia úprava. V zmysle § 9a ods. 7 zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách kontrolu vykonávanú na overovanie dodržiavania špecifikácie poľnohospodárskych produktov a potravín s chráneným označením pôvodu, chráneným zemepisným označením alebo liehovín so zemepisným označením pred ich umiestnením na trh vykonáva orgán alebo organizácia poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. V zmysle § 9a ods. 9 zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách úradnú kontrolu poľnohospodárskych produktov a potravín s chráneným označením pôvodu, chráneným zemepisným označením alebo liehovín so zemepisným označením vykonávajú orgány štátnej veterinárnej a potravinovej správy.

Nariadenie (EÚ) 2023/2411, ktoré sa týka nepoľnohospodárskych výrobkov, v Hlave IV nazvanej Kontrola a presadzovanie rozoznáva dva druhy kontrol:

1. overovanie súladu výrobku označeného zemepisným označením s príslušnou špecifikáciou výrobku
2. monitorovanie používania zemepisných označení na trhu vrátane elektronického obchodu

ad 1. Overovanie súladu nepoľnohospodárskeho výrobku označeného zemepisným označením s príslušnou špecifikáciou výrobku je založené na vlastnom vyhlásení výrobcu, ktorý svoj výrobok označuje zemepisným označením, že jeho výrobok zodpovedá špecifikácii výrobku. [Špecifikácia výrobku je povinným základným dokumentom a súčasťou žiadosti o zápis zemepisného označenia do registra. Jej obsah je ustanovený v čl. 9 nariadenia (EÚ) 2023/2411. V skratke je možné povedať, že špecifikácia obsahuje všetky podstatné informácie o výrobku, jeho výnimočnosti a spätosti so zemepisným prostredím; špecifikácia ustanovuje vlastnosti výrobku a podmienky jeho výroby.] Ide o povinný spôsob overovania súladu nepoľnohospodárskeho výrobku označeného zemepisným označením s príslušnou špecifikáciou výrobku. Vlastné vyhlásenie je formulár, ktorý má štandardnú podobu upravenú v prílohe I nariadenia (EÚ) 2023/2411, a výrobca ho predkladá príslušnému orgánu členskej štátu, ktorý zodpovedá za overovanie súladu výrobku so špecifikáciou výrobku. Je zrejme, že táto fáza overovania súladu výrobku so špecifikáciou výrobku nastáva až vo fáze po zápise zemepisného označenia do registra Európskej únie pre zemepisné označenia remeselných a priemyselných výrobkov vedeného Úradom Európskej únie pre duševné vlastníctvo. Výrobca vlastné vyhlásenie predkladá pred uvedením výrobku na trh a následne po uvedení výrobku na trh každé tri roky. Po doručení vlastného vyhlásenia by príslušný orgán mal vykonať jeho preskúmanie, ktoré zahŕňa aspoň kontrolu jeho úplnosti a konzistentnosti. Mali by sa objasniť zjavné nezrovnalosti a od výrobcu by sa mali vyžiadať chýbajúce informácie. Ak je príslušný orgán presvedčený, že informácie uvedené vo vlastnom vyhlásení sú úplné a konzistentné a nemá žiadne ďalšie výhrady týkajúce sa súladu, príslušný orgán by mal vydať alebo obnoviť úradné osvedčenie o oprávnení používať zemepisné označenia pre nepoľnohospodársky výrobok. Týmto osvedčením výrobcovia budú preukazovať svoje oprávnenie vyrábať výrobok označený zemepisným označením.

Súčasťou predkladaného návrhu zákona o ochrane označení pôvodu a zemepisných označení a o zmene a doplnení niektorých zákonov je aj zmena zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

Návrh zákona, ktorý je implementáciou práva EÚ, nemá vplyvy na rozpočet verejnej správy, vplyvy na limit verejných výdavkov, vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti, vplyvy na služby verejnej správy pre občana a ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami [Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva; Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (Dohoda TRIPS); Lisabonská dohoda o ochrane označení pôvodu a o medzinárodnom zápise označení pôvodu; Ženevský akt Lisabonskej dohody o označeniach pôvodu a zemepisných označeniach], ktorými je Slovenská republika viazaná a je v súlade s právom EÚ.

Návrh zákona nemá byť predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Berúc do úvahy počet zemepisných označení zapísaných v súčasnosti v národnom registri (12), ktoré bude možné previesť do nového systému EÚ ochrany podľa nariadenia (EÚ) 2023/2411, a to aj vrátane limitovaného počtu výrobcov výrobkov s uvedenými zemepisnými označeniami, ako aj predpoklad limitovaného počtu nových zemepisných označení pre výrobky s pôvodom na Slovensku, je dôvodné predpokladať, že kontrolná činnosť týkajúca sa overovania súladu výrobku so špecifikáciou výrobku (posudzovanie vlastného vyhlásenia; vydávanie osvedčenia o oprávnení používať zemepisné označenie pre nepoľnohospodársky výrobok; kontroly na overenie súladu výrobku so špecifikáciou výrobku) bude sporadická.

Je nevyhnutné, aby kompetencie súvisiace s overovaním súladu výrobku so špecifikáciou výrobku vykonával vnútroštátny orgán, ktorý musí byť objektívny a nestranný a konať transparentným spôsobom; musí mať k dispozícii kvalifikovaný personál a zdroje potrebné na účinné plnenie svojich funkcií.

Ad 2 Monitorovanie používania zemepisných označení na trhu zahŕňa kontroly na trhu zamerané na falzifikáty, tzn. na neoprávnené používanie zemepisného označenia na výrobkoch. Monitorovanie/kontroly by mali byť vykonávané na trhu na základe analýzy rizík alebo na základe oznámení zainteresovaných výrobcov výrobkov označených zemepisným označením. Monitorovanie/kontroly na trhu by mali byť realizované bez ohľadu na to, či sa predmetné výrobky skladujú alebo prepravujú, alebo distribuujú alebo ponúkajú na predaj na veľkoobchodnej alebo maloobchodnej úrovni vrátane elektronického obchodu. V podmienkach SR je možné konštatovať, že „monitorovanie používania práv duševného vlastníctva na trhu“ v súčasnosti vykonávajú colné orgány na základe zákona č. 486/2013 Z. z. o presadzovaní práv duševného vlastníctva, a to na základe prijímaní opatrení proti porušovaniu práv duševného vlastníctva pri tovare, ktorý sa nachádza na domácom trhu. Medzi práva duševného vlastníctva, na ktoré sa vzťahuje zákon č. 486/2013 Z. z., patria aj zemepisné označenia, a to vrátane vznikajúceho zemepisného označenia remeselných a priemyselných výrobkov.